

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je
3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za
Ameriko in druge tuje države 6 K.)
— Posamezne številke se prodajajo
— po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša gospodinja“.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu
„Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Naročnina, reklamacije in in-
serati pa: Upravištvu „Domoljuba“,
— Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 28.

V Ljubljani, dne 9. julija 1914.

Leto XXVII.

Ob grobu našega prijatelja.

Prestolonaslednik Franc Ferdinand in njegova zvesta žena ne smeta izginiti iz našega spomina. Tudi ne moreta ne! S sočutjem za mlade sirote, ki jim je nahujskani srbski pob ustrelil očeta in mater, se družijo v naših srcih globoka hvaležnost do našega iskrenega prijatelja, ki je ljubil katoliško cerkev kot njen najvdanejši sin, ki je pa ljubil tudi naš narod. Veliko smo izgubili mi, veliko je izgubila tudi Avstrija in njen sivolasi cesar Franc Jožef. Trnja je imela cesarjeva krona že več, nego dovolj. Zapičilo se je vanj ostro in kruto, ko so mu v Meksiki ustrelili brata, ostrejšše, ko mu je padel edini sin, in pač najostrejšše, ko je njegovi soprogi morilčevu bodalo prebodlo srce. In zdaj še to! Tisti, v katerega rokah je upal, da se bo ohranilo in okrepilo njegovo cesarstvo, počiva neusmiljeno umorjen poleg svoje žene v hladni rakvi. Zdaj je pač trnjeva krona spletena do konca. V pravičnost božjo verujemo, ko zatrdno pričakujemo, da bo mučeniška kri breblagega rajnika in trpljenje največjega trpin naše države, ki pri štirinosemdesetih letih dela in moli za svojo državo, vskaila novo, srečnejšo dobo habsburški rodbini in nji udanim narodom.

Pa tudi sami moramo na delo. In sicer najprej tam, kjer je zazijal prepada črne nevarnosti pred nami v trenutju, ko je padla bomba v Sarajevu. Naš list je vedno, ko je šlo za Srbe, podarjal, da z vso odločnostjo odklanja naše ljudstvo misel, naj bi iskali med Srbi svoje prihodnosti. V soglasju z ljudskim prepričanjem je zapisal, da nismo Srbi in tudi nečemo biti, in da je naš obstoj in razvoj mogoč samo v me-

Družina umrlega prestolonaslednika.

jah avstrijske države. To prepričanje nam je sarajevski umor razžgal s tako silo, da nam bo v naši politiki prva reč, in da pojdemo ž njim v najbrezobzirnejši boj proti vsem, ki se ga drznejo dotakniti. Če smo jih prej zavračali kot škodljive hujskače, jih zdaj poznamo kot stranko zverinskih morilcev.

Z nepopisno hinavščino so ti hujskači po liberalnih listih in njih umazanih agitatorjih hoteli omrežiti našo mladino; med študenti se je razvila strupena hujskarija na vse načine. Mlade, neizkušene fante so lovili liberalni agitatorji, češ da gre za to, da smo Slovenci in Hrvatje en narod. Šlo je pa samo za to, da bi katoliški Slovenci in Hrvatje iskali svoje bodočnosti v srbski

državi, na katere prestolu sedi kralj s krvavo umazanimi rokami. Z umorom je začel in od umorov živi. Obenem je bila pa s to agitacijo besna gonja proti katoliški cerkvi. V imenu narodne ednosti so hoteli hujskači ubiti katoliško prepričanje med nami, obenem pa izdati in uničiti Slovence in Hrvate sploh. Slepec vidi, da ni v srbski državni misli niti pičice slovanstva. Saj so pol milijona Slovanov krog Soluna mirne duše vrgli Grkom v žrelo samo, da so dobili od njih pomoči proti slovanskim Bulgarom. Liberalni Lah in Madjar drži s srbsko državo, in kadar na Laškem zarjovejo proti Slovincem in Hrvatom, vedno pristavljajo, da se mora razlikovati med njimi in Srbi. Ko bi se ures-

ničila srbska državna misel, bi pač padla njim v roke Bosna, Hercegovina, Dalmacija in kos Slavonije; ostalo bi pa razkosali med seboj Madjari, Nemci in Lahji. Hvala Bogu, da je ta reč neizpeljiva. Misel Velike Srbije je pač le velika uorost; agitacija zanjo je pa za nas vendar najhujša nevarnost. Meša nam mladino in jo podivjava, zavira naš razvoj, okužuje in zastruplja vse naše življenje. Tudi srbsko vprašanje se da rešiti; tudi srbski narod mora doseči svojo edinost; moremo se tudi mi z njim bratski združiti, toda edino le v Avstriji, edino le pod habsburškim žezlom.

Črna nehvaležnost! V stoletnem boju Srbov s Turki so bili avstrijski vladarji edini tolažniki in pomočniki srbskega naroda. Z denarjem nešteti milijoni in z oboroženo silo so jim izkazovali svoje dobre in tisočim in tisočim njihovih beguncev so dali v svoji državi zavetje in domovino. Obogatili so tu, najzaupnejše, najvišje službe so imeli in jih še imajo; zadnjih 60 let jim je vsa politika pri nas stregla na škodo katoliškemu Hrvatoma v Bosni, na Hrvaškem in Ogrskem. In v zahvalo more!

Slovensko ljudstvo se obrača s studom od teh hujšakcev in se sramuje, da so Slovani tako podivjani. Tu ne pomaga nič drugega, nego jasen in odkrit boj. Agitacije za srbsko državo pri nas ne sme biti, in kjer je kdo, ki ji služi ali jo hinavsko podpira, proč z njim!

Žaloigra v Sarajevu.

Iz zadnjih nadvojvodovih dni.

Rajni nadvojvoda prestolonaslednik Franc Ferdinand ni le živel kot pravi katoličan, marveč je tudi umrl kot tak. Bilo je na Srca Jezusovega petek, 19. junija, torej tik pred odpotovanjem v Bosno, ko je s celo svojo družino in vsemi dvornimi uslužbenci v Konopištu na Češkem prejel sv. zakramente med sv. mašo ob 8. uri zjutraj; navadno je nadvojvoda po starem katoliškem običaju prejemal sv. zakramente vsak prvi petek v mesecu. Bilo je videti, kakor bi že tedaj nekaj težilo nadvojvodovo srce; zdelo se je, kakor bi se kar ne mogel odtrgati od molitve in je ostal tudi pri drugi sv. maši z blagoslovom, pred katero je imel propoved jezuit pater Fišer. Ob 5. uri popoldne je šel nadvojvoda s celo družino k Srca Jezusovega kapelici, katero je bil dal zgraditi ob ribniku v Konopištu; ondaj je molil dolgo in iskreno.

Čudno je, da je nadvojvoda imel temno slutnjo o dogodku, ki se je dne 28. junija dovršila v Sarajevu. Ponovno se je izrazil nasproti bližnjim osebam, da čuti neko nerazložljivo tesnobo in da bi mu bilo ljubo, ako bi nastopila kaka velika ovira, ki bi ga zadržala, da bi ne šel v Bosno.

Nadvojvodskemu dvoru so došla razna zaupna svarila pred tem potova-

njem, a pomagala niso nič, ker niso navajala nobenih gotovih dejstev ter se nanje zato ni bilo mogoče ozirati. Ko so nasproti vojvodinji omenjali, da je to potovanje morda nevarno, je odgovorila: »Potem je moje mesto še prav posebne na moževi strani!«

Nameravala je v Bosni obiskati različne samostanske šole in patronaže za otroke, nad katerimi je imela pokroviteljstvo, ter je v to svrhu vzela s seboj 2000 fotografij nadvojvodske družine, da bi jih razdelila med otroke.

Neposredno pred odpotovanjem z Dunaja je nadvojvoda še obiskal grajsko kapelico v Belvederu in dolgo ostal v molitev zatopljen, tako da so se že bali, da ne bo dospel ob določeni uri na kolodvor. Tako je nadvojvoda srce do zadnjega vleklo nazaj pred nesrečnim potom v Sarajevo.

Predno je nadvojvoda zapustil Dunaj, je še prejel sv. zakramente.

Prestolonaslednikovi otroci ob sarajevskem dogodku.

Nadvojvoda Franc Ferdinand in vojvodinja Hohenberg sta pred odpotovanjem v Bosno poslala otroke na grad Hlumeč in jih pustila ondaj pod nadzorstvom duhovnega vzgojitelja dr. Stanovskega. V nedeljo popoldne je dospel v Clumec telegram o strašnem dogodku v Sarajevu. Nihče se ni upal otrokom povedati strašne novice. Kasneje se je pripeljala v Hlumeč teta otrok, grofica Henrieta Hotek, 34letna, najmlajša sestra vojvodinje Hohenberg. Posvetovala se je najprej z dr. Stanovskim in sklenili so, da otroke počasi pripravi na grozno vest. Ko so otroci zagledali svojo teto, so planili veseli proti njej. 13letna princezinja Zofija je opazila resnobo tete. »Teta, kaj ti je? Zakaj si tako žalostna?« vprašala jo je sočutno. Grofica se je trudila, da bi odgovorila z mirnim glasom: »Otroci, danes sem dobila brzojavko iz Sarajeva, da sta papa in mama nenadoma težko obolela. Pojdite v cerkev in molite za svoje starše!« Trenutek so strmeli ubogi otroci v teto kakor nemi. Potem pa so udarili v pretesujoči jok in med potoki solza so burno spraševali: »Obolela? Zakaj, kako? In ravno oba naenkrat?« Grofica, ki je sedaj tudi sama začela jokati, se je branila otrok, kolikor ji je bilo mogoče. Odgovorila je, da ne ve ničesar več, da ničesar natančnejšega ne stoji v brzojavki, da bo bržkone prišla kmalu bolj natančna vest. Jokaje so šli vsi v cerkev in otroci so vroče molili za svoje ljube starše. Medtem so prišli v grad skoro vsi sorodniki vojvodinje. Pri njihovem rodbinskem svetu je bil navzoč tudi dr. Stanovski. Končno je dobil duhovni vzgojitelj težavno nalogo, naj pove otrokom grozno resnico. Ob 7. uri zvečer je zbral okoli sebe dr. Stanovski otroke, ki so jih morali siliti, da so večerjali. V sosednji sobi so med tihim ihtenjem in jokom čakali strici in tete. Dr. Stanovski je sporočil otrokom, da je zvečer prišla druga brzojavka, iz Sarajeva, ki poroča, da se

je staršem obrnilo na slabše in da je pričakovati najhujšega. Nenadoma je duhovnika princezinja Zofija prekinila s pretresljivim vzklikom: »Mrtva sta? Kaj ne, mrtva sta? Jaz vem že vse!« je vpila nesrečna princezinja, in oba mlajša brata, dvanajstletni princ Maks in desetletni princ Ernst sta jokala s sestro; vsi trije so bili kakor brezumni. Iz sosednje sobe so prihiteli sorodniki, vsem na čelu teta Henrieta, ki je padla ob pogledu na obupane, jokajoče otroke v nezavest. Zunaj pred vrati so stali služabniki in hišinje ter vili roke in ihteli in jokali. Celo noč so se trudili strici in tete, da bi potolažili vsled bolesti brezumne otroke. Šele proti jutru so zaspali vsled utrujenosti.

Kaj pripovedujeta napadalec Princip in Čabrinović.

Napadalec Princip je izpovedal, da se ne boji smrti, na katero je bil že pripravljen. Bombo in denar je dobil od belgrajskega trgovca Mika Cikalo-vića ter je nameraval izvršiti napad na prestolonaslednika že za časa manevrov. Ta namera se mu pa ni posrečila, ker je bilo preveč orožnikov. Na napad se je pripravil več tednov. Umoril je nadvojvoda, ker je smatral za nesrečo, ako nastopi vlado, ker je nameraval zasesti Srbijo, kakor je bila zasedena Bosna-Hercegovina. Po izvršenem napadu se je nameraval zastrupiti in si je tudi preskrbel strupa, a je steklenico s strupom izgubil. Princip se brani uživati hrano.

Ko je čul prvi napadalec z bombo o napadu Principa, je vzkliknil: »Bodi Bog zahvaljen, da se je napad posrečil! Saj ne bom sojen za nič! Mi je žal vojvodinje, pa nisem kriv. Glavno je, da se je napad posrečil.« Dočim je Princip popolnoma potrjen, je Čabrinović predrzen in se spreha po celici. Preiskovalnemu sodniku, kateri mu je prigovarjal, naj pokaže skesanost, je rekel: »Ne maram nobene milosti.« Rane, ki jih je v boju z agenti dobil, so lahke. Ker so bili hlačni žepi za bombi premajhni, jih je razparal in hlače še z vrvjo pritrdil.

Priznanje Čabrinovića.

Napadalec Čabrinović je svoj zločin popolnoma priznal. Pred nekaj tedni je sedel v Belgradu v neki kavarni, kjer je čital časopis, v katerem je bilo naznanjeno, da pride nadvojvoda Franc Ferdinand koncem junija v Sarajevo. Časopis je nesel Principu, kate-rega je že dolgo časa poznal. Nato sta se dogovorila, da se bosta bodoči dan sestala v bližini nekega parka. Sklenila sta, da bosta v Sarajevu usmrtila prestolonaslednika, njegovo ženo in vse spremstvo. Preskrbela sta si šest bomb in šest revolverjev in še štiri metalce bomb. Ko bo eksplodirala prva bomba, naj vržejo vsi zarotniki bombe proč. Vsak napadalec naj drži v desni roki bombo, v levi pa steklenico s strupom, ki naj jo takoj izpije, ko bo vrgel bombo. V Belgradu sta najela še tretjega tovariša, dijaka Trifko Gra-

česa. Zarotniki so došli v Sarajevo vsak zase. Bombe so se razdelile na dan napada ob pol 10. uri dopoldne v neki slaščičarni. Bombe, revolverje in strup je pomešal Princip, ki je vse razdelil med zarotnike. Cabrinović je tudi priznal, da so še trije zarotniki, ki jih pa ni hotel imenovati. Ko so še nekoliko v slaščičarni posedeli, so se odstranili. Cabrinović se je postavil pri Kumanja mostu, Princip na Appelovem nabrežju, Grabeš je bil od njega nekaj sto korakov oddaljen.

Uradno poročilo o napadu na rajnega prestolonaslednika in na njegovo ženo.

Prihajajoč iz kopališča Ilidže, kjer sta bila pri sv. maši, sta došla prestolonaslednik in njegova soproga ob 9. uri 25 minut pred Filipičevo taborišče v Sarajevo, kjer je sprejel rajni nadvojvoda javljenje armadnega inspektorja in deželnega načelnika Potioreka, ki je nadvojvodu opisal taborišče. Točno ob 10. uri so se odpeljali z avtomobilom čez Mustaj bejevo ulico in čez Appelovo nabrežje v mestno hišo. Med to desetminutno vožnjo naj bi bili hitro ogledali razne vojaške zavode ob cesti. Med vožnjo k mestni hiši se je, kakor znano, zgodil prvi napad. Bomba je letela proti nadvojvodovemu avtomobilu. Nadvojvoda je bombo opazil, hitro vstal in z levó roko bombo odbil. Šele nato je eksplodirala, ko je namreč padla na cesto. Po napadu sta nadvojvoda in vojvodinja hitro izstopila. Hitro zbran je mislil nadvojvoda le na svojo oboževano soprogo in jo je ljubeznjivo prosil, da naj se ne vozi naprej, marveč naj se vrne v vladno palačo, od tu naj se pa pelje v Ilidže, kjer naj nanj počaka. Blizu stoječi so čisto dobro razumeli sledeče nadvojvodove besede: »Prosim te, ljuba Zofel, vrni se naravnost v Ilidže in čakaj me tam.« A vojvodinja v svoji veliki ljubezni ga ni hotela ravno v uri nevarnosti pustiti tudi nekaj minut samega. Odgovorila je z žalostnim obrazom: »Ostanem pri tebi, Franc, ne zapustim te, kjer si ti, hočem tudi jaz ostati.« Nadvojvoda je moral odnehati, nakar sta zopet vstopila v avtomobil in se je vožnja nadaljevala. Po županovem pozdravu bi se morala avto-vožnja po odmoru 20 minut nadaljevati k novemu deželnemu muzeju čez Appelovo nabrežje, Franc Jožefovi cesti, Rudolfovi ulici, skozi Ferhadijo, Kemalušo in Bizeto. Na prestolonaslednikov ukaz se je smer vožnje izpremenila. Prestolonaslednik je namreč hotel obiskati častnika Merici, ki je bil ob bombnem napadu ranjen na vratu in ki so ga v vojaško bolnico prenesli, da se osebno o njegovem stanju prepriča. Gospod pl. Merici in grof Bos-Waldeck sta se vozila v avtomobilu, ki je sledil nadvojvodovemu avtomobilu. Med vožnjo v bolnico je izvedel Princip svoj grozni revolverski napad. Prvi strel je zadel vojvodinjo Hohenberg pri levem kolku; vdrla ji je krogla pri stezniku v trebuh. Druga krogla je zadela nadvojvoda pri drugem distinkcijskem znamenju generala

kavalerije v vrat in je prebila žilo. Visoka dvojica je padla naprej in je svoji duši izdihnila, ne da bi bila veliko trpela. Pa tudi če bi se bil izjalovil drugi napad, bi nadvojvoda in njegova žena le ne bila ušla smrti. Ob povratni vožnji bi se bila morala voziti skozi cel drevored metalcev bomb. Da je bilo veliko metalcev bomb po celi progi porazdeljenih, dokazuje to, da je Princip izvršil napad tam, kjer bi po sporedu sploh ne bili vozili avtomobili. Da je obstajala zarota, dokazuje tudi okolščina, ker so aretirali po napadu do 20 oseb, ki so vse nujno osumljene in so jim deloma že tudi dokazali, da so sodelujočenci pri strašnem hudodelstvu.

Zarotniki.

Iz Sarajeva poročajo, da je preiskava dognala, da so bili člani zarote proti prestolonasledniku: Princip, Cabrinović, Grabeš, učiteljski Danilo Ilić, učitelj Plavestra, časnikarja Seršić-Vlašić in Jeftić, ter dijaka Čulbrulović in Spiric, urednika »Srbske Rieči« Pušark in Davidović, pravnik Sašić, Jovo Varajic in Gavro Črnogorčević, pri katerem so po podatkih dijaka Grabeša našli te dni veliko plošnato bombo in dobro nabit samokres.

Doslej so zaprli v Sarajevo preko 150 oseb.

Ogorčenje.

Ljudstvo je bilo nad umorom prestolonaslednika strošno ogorčeno. Ljudi se je lotila taka jeza, da so bili vsi iz sebe. Po vseh mestih, koder prebivajo Srbi, je množica navalila na srbske hiše in veliko hiš razrušila. Srbske trgovine, šole, kavarne, banke in druge zasebne hiše so popolnoma razbite in porušene. Najhujše je bilo v Sarajevu.

Neki očitavec je pisal iz Sarajeva tiste dni sledeče: Mesto izgleda kakor vojaški tabor. Vojaki, ki se vračajo z velikih vaj, tabore v šotorih na vojaškem vežbališču in ob železniškem naspisu. Če se pelješ po mestu, škripljejo kolesa, ker vozijo po razbitih šipah, ki leže marsikje čevljev visoko. Voziš se mimo deset do 20 hiš, ki jih je razljučena množica skoraj popolnoma demohirala. Dežansko stoje pri nekaterih hišah le še zidovi, drugo so vse razbili. Oprava oplenjenih skladišč leži na cestah. Kjer so znali za kakega Srba, kjer so videli kak srbski napis, so metali kamenje in poizkušali v prostor udreti. Okna in vrata so razbili, skozi razbita okna in vrata so pometali opravo in blago na cesto. Ljudska strast je izbruhnila, policija je bila brez moči, ker je bila preslaba. Šele potem, ko se je razglasil preki sod po celi Bosni in je vojaštvo nastopilo na ulice, se je množica umirila.

Pogrebne slovesnosti.

Pogreb umorjenega prestolonaslednika je pokazal, kako priljubljen je bil prestolonaslednik in kako velike nade je stavilo vanj avstrijsko prebivalstvo.

Vojna ladija je peljala pokojno dvojico mimo Pulja v Trst, kjer se je

razvil velikanski spreved. Ulice so se trle ljudstva. Koder se je pomikal pogreb. Vse vojaštvo, vsi uradi, so bili zastopani. Na ulicah je stalo do 150.000 ljudi.

Dvorni vlak je pretekli četrtek zjutraj peljal umrle pokojne preko Nabrežine, Št. Petra, Ljubljane in Zidanega mostu naprej po južni železnici na Dunaj.

Po vsej slovenski progi je bilo ob progi nešteto ljudstva in društev, ki so kazala umrlima poslednjo čast. Ljudje so molili za njuni duši, prižigali sveče in metali cvetlice na dvorni voz. Najlepši sprejem pa je pripravila pokojnima mesto Ljubljana. Vlak je pridrdral na kolodvor ob po 2. uri popoldne.

Na ljubljanskem južnem kolodvoru so se na peronu zbrali načelniki uradov z uradniki, na čelu jim deželni predsednik ekselencia baron Schwarz, duhovščina v cerkvenem ornatu na čelu ji prevz. gospod knezoškof dr. A. B. Jeglič, deželni odbor, častniki tukajšnje garnizije, ljubljanski občinski zastop, mnogoštevilne deputacije, mnogo črno oblečenih dam itd. Ko je dvorni vlak privozil po s cvetjem posutem tiru, se je vse odkrilo. Bil je pretresljiv prizor, pri katerem so jokali celo možje ki že desetletja niso imeli solze v očeh. Ljubljanski knezoškof se je podal k zaprtemu vozu, v katerem sta sredi gorečih sveč ležali krsti prestolonaslednika in njegove soproge ter ju blagoslovil. Bogoslovci so zapeli »Blagor mrtvim, ki v Gospodu umrjo.« V posebni voz za vence so položili vence: deželni zastop venec s trakovi v deželni barvah, občinski zastop dva venca z belozelenimi trakovi, Slovenska krščansko-socialna zveza pa velik krasen venec s cesarskimi in slovenskimi trakovi črno ovitimi ter z napisom: »Zvesta slovenska katoliška organizacija — žrtvama avstrijske in katoliške ideje.« Ko je prestolonaslednikov višji dvorjan zapazil veliki venec naše organizacije, pravo umetniško vrtnarsko delo, je pristopil k deputaciji in vprašal, kdo je poslal ta venec. Ko se mu je odgovorilo, da slovenske katoliške organizacije, stisnil je roko nosaču venca in pričel ganotno ihteti.

Vlak je nato oddrdral proti Dunaju, kamor je došel ob 10. uri zvečer.

Pogrebne slavnosti so se vršile na Dunaju v petek cel dan. Krsti sta bili razstavljeni v lepo prirejani dvorni kapeli, kamor so jih hodile cele množice Dunajčanov kropiti.

V petek popoldne je bilo slovesno blagoslovljenje z libero, katerega se je udeležil ves cesarski dvor s cesarjem na čelu.

Pretresljivi prizori otrok ob mrtvih starših.

Najbolj ganljiv prizor je bil obisk 13letne Zofije, 12letnega Maksa in 10letnega Ernesta ob rakvi mrtvih staršev. Pripeljali so jih v dvorno kapelo pretekli petek ob 8. uri zvečer, da se zadnjič poslovijo od njih. Otroci so se držali objeti, bledeli in objokali. Ko so jih pri-

vedli v dvorno kapelo, je najstarejša hčerka Zofija ostala med vratmi in krčevito zajokala, dečka sta šla k odru in strmela v starše. Ko sta opazila sestro pri vratih, je starejši knez Maks šel k njej, jo objel okrog vratu in rekel: »Pojdi, da jih vidiš!« Zofija je nato stopila naprej, se vrgla v naročje grofice Hotek in zaklical: »Maminka, edina, najslajša maminka!« Nato so otroci začeli poljubljati mrtve stariše. Po preteku 25 minut je grofica Hotek otroke pozvala, da odidejo. Še enkrat so se zapuščeni ubožci poslovili od očeta in matere in odšli proti vratom. Od tu je Zofija še enkrat pohitela nazaj, se vrgla na materino telo in krčevito jokala.

V grobu.

V petek zvečer ob 10. uri je odpeľjal dvorni vlak pokojna zopet naprej po železnici ob Donavi do grada Artstetten, kjer si je napravil v grajski kapeli pokojni prestolonaslednik svoj grob. Pokop je bil končan okoli poludne.

Tako se je končala ta pretresljiva žaloigra, ki je prišla nenadoma in nepričakovano kakor blisk z neba in napolnila celo Avstrijo z neizmerno žalostjo. Tako na svetu vse premine in gre vse mimo nas, tako se vrača vse nazaj v zemljo in pepel! Ta prežalostni dogodek nam kaže, kako je vse minljivo in podvrženo kraljestvu smrti; kraljeva krona, čast in slava, principi, nadvojvode, kakor priprost človek. Družinska sreča, družinsko veselje, nikomur ne prizanese smrtna kosa.

Na grobu teh plemenitih ljudi se učimo prav katoliško živeti! Vse drugo od nas bo umrlo, samo dobra dela ostanejo in upanje onstran groba!

»Jaz sem vstajenje in življenje« pravi Gospod, »kdor vame veruje, bo živel, četudi umrje. Kdor živi in vame veruje, ne bo umrl vekomaj.«

Sedajni prestolonaslednik.

Novi avstrijski prestolonaslednik nadvojvoda Karel Franc Jožef je bil rojen leta 1887, in je mladi princ, v kate-rega stavi Avstrija svoje nove upe, sedaj v 27. letu starosti. Njegov oče nadvojvoda Oton, brat pokojnega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, je bil zelo priljubljen človek svojega časa. Zlasti na Dunaju je bil znan med ljudstvom. Ako je vodil skozi glavni drevered Pratra svoj štirivprežni voz, ali če je jahal na iskrem konju, ga je vse pozdravljalo. Nadvojvoda Karel Franc Jožef še ni bil tri leta star, ko so se stavili nanj že vsakovrstni upi in so v njem videli bodočega cesarja.

Leta 1898 je namreč umrl avstrijski prestolonaslednik Rudolf, in od tega trenutka je bilo vprašanje prestolonasledstva na dnevnem redu.

Nadvojvoda Franc Ferdinand je bil takrat še neoženjen, in ker svet takrat še ni poznal princa, ki se je zgolj bavil z raznimi študiji, je sodil, da se bo odpovedal prestolonasledstvu na korist svojega malega nečaka Karola Franca Jožefa. Ko je nadvojvoda Franc Ferdinand pozneje obohel in je šel iskat zdravja izven Avstrije ter je pri tej priliki celo svoja vojaška mesta opustil, je bil svet prepričan, da se bodo dogodki leta 1848. ponovili in da bo sivemu vladarju Francu Jožefu sledil na prestolu mladoletni nečak Karel Franc Jožef.

To so bile seveda vesti, ko je nadvojvoda Oton zastopal mesto obolelega nad-

za sovražnika Nemcev in Madjarov. To da povzročiti spor med bratoma nadvojvodom Otonom in Franc Ferdinandom se ni posrečilo. To je gotovo lepa pot za iz življenja nadvojvode Otona. Vsekakor je bil nadvojvoda Karel Franc Jožef določen za bodočega prestolonaslednika, ko se je nadvojvoda Franc Ferdinand poročil z grofico Zofijo Chotek.

Življenje mladega nadvojvode je seveda vzbujalo vsled tega v vseh krogih zanimanje. Že kot otrok se je moral učiti raznih jezikov avstrijskih narodov in ko je bil star komaj 10 let, je znal dobro ogrsko. Nekoč ga je pozval cesar na dvor, da bi se prepričal,

Sedajni prestolonaslednik s svojo soprogo.

vojvode Franca Ferdinanda pri raznih slavnostnih prilikah cesarja. Bolezen prestolonaslednika Frana Ferdinanda so razni ljudje razvpili za neozdravljivo, govorili so celo, da mu sedajni cesar ni naklonjen. Napram tem vestem je nadvojvoda odkrito nastopil in izjavil, da pride v poštev kot prestolonaslednik edino nadvojvoda Franc Ferdinand.

Proti prestolonasledniku Francu Ferdinandu so gotovi ljudje vprizorili celo časnikarsko gonjo in ga razvpili

kako napreduje v raznih učnih predmetih. Mladi princ je prišel k cesarju oblečen v mornariško obleko. Kljub precejšnjemu pogumu pa je vseeno prišel spočetka nekoliko s tira, kajti cesar ga je nagovoril v ogrskem jeziku, na kar ni bil pripravljen. Toda kmalu se je opogumil in na cesarjeva vprašanja je v precej pravilni mažarščini odgovarjal, vsled česar ga je cesar pohvalil in pozval, naj se le pridno uči jezikov.

Nadvojvoda Karel Franc Jožef je večji del svoje mladosti preživel ob

strani svoje matere, nadvojvodinje Marije Jožese, ki je prišla na Dunaj 17 let stara s saskega dvora. Njena vzgoja je bila globoko verna, in znano je, da se je njen brat Maks odpovedal posvetnim vstajem in postal duhovnik. Posvetila se je mlada nadvojvodinja izključno vzgoji svojih dveh majhnih sinov, nadvojvodov Karola in Maksa. Poleg tega se je bavila najrajše s slikarstvom. Toda to tiho in mirno življenje se je kmalu končalo. Po smrti cesarice Elizabete in ko se je poročila soproga pokojnega prestolonaslednika Rudolfa, Štefanija, z grofom Lonyayem, je postala prva dama na dvoru in udeleževati se je morala kot taka tudi vseh dvornih slavnosti, pri katerih je nastopala ob strani cesarja. Vzgoja, ki jo je nudila Marija Jožefa svojim sinovoma Karel in Maksu, je bila zelo skrbna; pred vsem pa je skušala vcepiti v mlada srca verski duh, ki je prevečal tudi njo. Za nadvojvodinjo Marijo Jožefo in nadvojvodo Karola Franca Jožefa je prišel jeseni leta 1905. dan ločitve. Nadvojvoda Karel je bil umeščen kot konjeniški poročnik k 7. dragonskemu polku na Češko in je moral oditi. To so bili za ljubečo mater težki trenutki. Sin ji je moral obljubiti ob slovesu, da jo bo pogosto obiskal, kolikor mu bo dopuščala vojaška služba. Mladi nadvojvoda se je moral poleg vojaških spretnosti učiti tudi drugih znanosti, kajti bil je določen za cesarja.

Prof. Braf, ki je postal pozneje pojedelski minister in ki je svak velikega češkega politika Ladislava Riegerja, ga je poučeval v narodnem gospodarstvu, denarni znanosti in trgovinski politiki, profesor Ot v državnem in cerkvenem pravu, profesor Albrih in profesor Pfaf pa sta ga uvažala v juridične znanosti. Vsi učitelji so dali mlademu nadvojvodu izpričevalo, da je nadarjen in priden učenec. Svojo obljubo, da se bo vračal k materi, kadar mu bo služba dopuščala, je točno izpolnjeval. Že o Božiču se je vrnil domov in ne le mati, temveč tudi Dunajčani so čutili v sebi ponos, da se je vrnil zali častnik v njihovo sredo.

Za veseljem pa je prišla kmalu tudi žalost. Lepi novoletni dan leta 1906. je zvalil tudi njega na drsališče. Eden izmed šolskih otročaje, ki so se podili po drsališču, se mu je zakadil pod noge, vsled česar je nadvojvoda padel. Nekateri v bližini nahajajoči se gospodje so mu hoteli pomagati na noge, toda nadvojvoda je omenil smehljaje: »Saj se ni nič zgodilo!« A kmalu je spoznal, da je stvar resnejša. Zlomil si je namreč nogo. Kljub bolečinam pa je bila prva njegova misel pri materi. Izrečno je prosil policijskega komisarja, ki je šel k telefonu, naj za njegovi materi ničesar ne sporoči, da bi se ne prestrašila. Ko so došli zdravniki konstatirali, da si je zlomil nogo, ga je mučila le ta misel, kako bi povedal o nesreči svoji materi. Prepeljali so ga domov v avtomobilom. Mati se je seveda zelo prestrašila, bolnik pa ji je poljubil roko in rekel smehljaje: »Ne boj se, mama,

saj se mi ni nič zgodilo!« Zdravnik dr. Karas, ki ga je tudi zdravil, je pozneje izjavil, da je v svoji praksi imel malo bolnikov, ki bi s tolikim mirom in šegavostjo prenašali svoje bolečine, kakor jih je nadvojvoda Karel Franc Jožef. Komaj je ozdravel, je takoj odpotoval k svojemu polku na Češko in nastopil službo.

Nadvojvoda Karol Franc Jožef je sploh popoln vojak in napram svojemu sivemu stricu, vladajočemu cesarju, kaže isto sveto spoštovanje, kakor zadnji v državi.

Kmalu pa se je čulo, da pogosti obiski mladega nadvojvoda na Dunaju niso veljali le skrbni materi, temveč tudi princezinji Ziti Parmski, za katero se je vnelo njegovo srce in ki je danes kot nadvojvodinja Zita njegova srečna soproga. Princezinja Zita Parmska je bila širši javnosti malo znana do trenutka, ko so se čule vesti, da jo snubi mladi nadvojvoda. Na gradu vojvode Parmskega v bližini Dunaja je vladalo veselo in lepo rodbinsko življenje. Otroci je bilo veliko in v veselem in srečnem rodbinskem življenju so vzrastli otroci vojvode Roberta v neposrednji bližini večnih lepot in čudežev narave. Javnost se je veliko počela z vprašanjem, kdo bo soproga mladega prestolonaslednika in bodoča avstrijskega cesarica. Pojavljala so se ob raznih prilikah razna domnevanja in vest o njegovi zaroki s princezinjo Parmsko je mnoge presenetila.

Kmalu pa se je vsa pozornost obrnila na mlado princezinjo Zito: kdo je pravzaprav ta princezinja Parmska in kdo je skoval to zaroko. Kmalu se je zvedelo, da ta zaroka nima političnega ozadja in da se je izvršila le vsled obojestranske ljubezni obeh zaročencev. Zaroka se je praznovala v malem rodbinskem krogu. Kmalu se je tudi praznovala poroka in cesar je pri svatovski napil mlademu paru s sledečimi besedami: »Nadvojvoda Karel si je izbral princezinjo Zito za družico svojega življenja. Čestitam mu k tej izvolitvi njegovega srca in pozdravljam nadvojvodinjo Zito z iskrenim veseljem kot članico svoje hiše.« — Naj bi ju varoval Bog na poti življenja pred žalostno usodo pokojnega prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda in njegove soproge, v blagor avstrijskim narodom!

Dom in svet.

Romarski vlak na sv. Višarje in Brezje. Dne 8. avgusta se bo napravilo skupno romanje iz Kamnika in okolice na sv. Višarje in nazaj grede na Brezje. Vlak odide iz Kamnika ob 9. uri 25 minut dopoldne, iz Jarš ob 9. uri 43 minut, iz Domžal ob 9. uri 52 minut, iz Trzina ob 9. uri 59 minut, iz Ljubljane državni kolodvor (v Šiški) ob 10. uri 52 minut, iz Medvod ob 11. uri 16

minut, prihod v Zabnico ob 2. uri 35 minut popoldne. — Dne 9. avgusta odhod iz Zabnic ob 12. uri 45 minut popoldne, prihod v Otoče ob 2. uri 38 minut popoldne, odhod iz Otoč ob 6. uri 54 minut zvečer, iz Medvod ob 7. uri 41 minut, iz Ljubljane ob 8. uri 10 minut, iz Trzina ob 8. uri 44 minut, iz Domžal ob 8. uri 51 minut, iz Jarš ob 9. uri, prihod v Kamnik ob 9. uri 19 minut zvečer. Ker pride nazaj grede vlak na Otoče ob pol 3. uri in gre iz Otoč ob 7. uri, bodo romarji imeli na Brezjah časa tri ure. Kdor je slab v nogah, naj se tega romanja ne vdeleži, ker je pot na Višarje precej vtrudljiva. Ker je mogoče, da bo ta dan deževno in bodo romarji prišli vroči na sv. Višarje, naj vsak vzame seboj ogrinjalo. Vstopi in izstopi se v Kamniku, Jaršah, Domžalah, Trzinu, Ljubljani na državnem kolodvoru (Šiška) in v Medvodah. Kdor želi skupno kosilo, naj to poprej naznani. Vožna cena tje in nazaj III. razred 6 K 6 vin., II. razred 8 K 86 vin. — Kdor se hoče tega romanja vdeležiti, naj se oglasi in denar pošlje vsaj do 25. julija, tudi lahko po pošti, receptis velja za izkaznico. — P. Ananija Vračko, gvardijan, Kamnik, Kranjsko.

Če bo Tabor »Svete vojske« na Brezjah 19. julija? Vodstvo »Svete vojske« se je posvetovalo, če kaže po strašnem dogodku v Sarajevu imeti napovedani Tabor na dan 19. julija, kakor je bilo prvotno določeno. Splošna misel je, ker ima cela prirediteljev povsem praktičen in resen značaj, da to ne bo motilo obče žalosti, v katero je zdaj vse vtopljeno. **Zato se Tabor vrši, kakor je bilo napovedano, v nedeljo, 19. in v ponedeljek, 20. julija.** — Porabila pa se bo tudi ta prilika, da damo izraza brezmejni žalosti, ki nas je zadela, ter ljubezni in spoštovanju do blage pokojne prestolonasledniške dvojice. **Slovensko ljudstvo, zbrano pri resnem delu za blagor domovine v svojem narodnem svetišču, bo molilo za večni mir blagopokojnikov, na tak način nam ugrabljenih, ter za blagor in srečo tako strašno udarjene domovine.** — Vsi prijatelji ljudstva so vljudno naprošeni, ljudstvo opozoriti in gorko povabiti, da številno prihi na velepomembni Tabor.

Važno za kovače. Na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se je pričel dne 1. julija polletni tečaj za kovače, ki so bili najmanj že dve leti kovaški pomočniki. Učenci, ki skušajo koncem tečaja dobro prestanejo, dobijo patent podkovskega mojstra. Ker en učenec radi boleznij v tečaj ni vstopil, se na njegovo mesto sprejme takoj drugega, ki dobi tudi 100 kron podpore. Zglasiti se je takoj pismeno pri c. kr. kmetijski družbi kranjski v Ljubljani.

Velika gasilska slavnost na Bledu. V nedeljo dne 28. junija je bila na Bledu velika gasilska slavnost. Na Mlinem se je blagoslovil Gasilski dom in nova parna brizgalna. Na Bleškem otoku je bila sv. maša in po sv. maši občni zbor deželne gasilske zveze. Slavnostni govor je imel deželni odbornik dr. Pegan. Deželna zveza gasilcev šteje 106

društev. Od teh je bilo zastopanih 95 društev s 621 gasilci.

Gledališka predstava v Predvoru nad Kranjem se vrši v nedeljo dne 12. julija v prid šolski mladini. Fantje bodo igrali igri »Dva glušca«, burka v enem dejanju, ter »Krojač in čevljar«, spevoigra v enem dejanju. V igrah »Star vojak in njegova rejenka« ter »Prve črešnje« bo nastopila tudi šolska mladina. Na sporedu je tudi več lepih pesni.

P. Hristov v Rimu. Iz »Slovenca« in »Bogoljuba« Slovencem dobro znani P. Hristov se s svojim škofom M. Petkovom (Odrin) že od 26. junija dalje mudi v Rimu, kjer bo uredil mnogo zelo važnih cerkvenih zadev. V Rimu se zelo zanimajo za njegovo delovanje. Sprejet je bil že od več kardinalov v avdienci. Sprejet bo tudi od sv. očeta. Okoli 20. julija bo odpotoval iz Rima ter se med potjo ustavil v Ljubljani. Čas njegovega prihoda bomo natančneje naznanili v »Slovenca«, da bomo mogli dostojno sprejeti imenitnega gosta.

Mednarodni jezik Ido. Mnogo zanimajočih se me je v zadnji dobi vprašalo, kaj da je z Idom. Ker tolikim ni mogoče osebno odgovoriti, poročam tem potom, da Ido med svetom lepo in brez hrupne reklame napreduje. Na Dunaju n. pr. se ravno zdaj vršijo trije tečaji za Ido, dalje se pripravlja zveza avstrijskih idistov ali idancev. Dne 6. do 9. septembra t. l. se pa vrši v Luksemburgu svetovni kongres idistov in prijateljev mednarodnega jezika sploh. — J. Kovačič.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 ³/₄ % brez kaknega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Kako se je gospod Matej ženil.

(Dalje.)

V.

Komaj je gospod Matej stopil iz nebes, pa ti sreča nekega znanca, ki je umrl

pri šestimi dnevi in o katerem je mislil, da je notri, ker so ga vsi imeli za svetnika. Znanec je prihajal zelo vesel.

»Vi tukaj,« vzklikne gospod Matej osupel. »Odkod pa pridete?«

»Iz vic.«

»In kako so Vas pa pustili ven?«

»Ker sem že prestal in imam tukaj odpustnico,« je odgovoril znanec ter pokazal na pločevinasto puščico, ki jo je imel privezano s trakom okoli vratu.

»Malo časa ste bili tam.«

»Malo časa pravite?«

»Šest dni k večjemu.«

»Šest tisoč let najmanj!«

Gospoda Mateja je obšla groza. »Če se je zdelo temu šest dni kakor šest tisoč let, kakšno počasno smodenje bo potem tam!«

In je šel svojo pot naprej.

Komaj je stopil nekaj korakov, pa se znajde na nekem kraju, ki je bil res prav nenavaden: bila je ravnina obdana od drevja in cvetja in namakali so jo kristalno čisti potočki. Toda vse je bilo tukaj nedoločno in nejasno, luč in voda, drevje in cvetje.

Svetloba je bila žalostna, cvetje brez duha in barve, drevje ni dajalo ne sence ne sadja, solnce ni gredo, in studenci, čeprav so bili hladni in bistri, pa vendar niso ne žeje pogasili niti podob v svojih valovih odsevali.

Tukaj je bilo čutiti neko prijetnost podobno kakor v sanjah; obenem pa neko neprijetnost, podobno kakor če koga mora tlačiti.

Velika množina otrok je taval po tej ravnini, ne žalostnih ne veselih.

Gospod Matej je tega in onega pobozal, in ako niso božanja branili, pa ravnotako niso dali znamenja od sebe, da se jim dobro zdi.

Gospod Matej jim je dal krajcarjev za preste, in vzeli so jih brez zanimanja.

Gospod Matej jim je zatočil pomaranč, in pobrali so jih ravnotako brez zanimanja.

Nazadnje se je gospod Matej domislil zadnjega pomočka proti otročji brezbriznosti in jim je začel praviti o cirkusu in o vojaki, in otroci so ga poslušali, kakor da jim ni nič mar.

Edino, kar jih je menda še nekoliko užalostilo, je bil sijaj, ki se je bliščal od one strani, kjer so bila nebesa.

»Čudne stvarce!« je vzkliknil gospod Matej. »Ne v duši ne na telesu ne čutijo ne gorkote ne mraza. Tako so kakor otroci, ki so umrli brez krsta!«

Naš popotnik je ubral svojo pot naprej in je obrnil oči na pokrajino, ki jo je imel pred sabo.

Dve različni poti sta peljali iz te ravnine in se držali po dnu dveh različnih dolin.

Obe dolini sta bili lepi; posebno pa na levi je bila kakor posveten paradiž.

»Katera pot od teh dveh,« je rekel gospod Matej, »bo v više? Gotovo tista, ki je bolj cvetoča, ker na tem potu mora cvesti cvet upanja, ki je kralj vseh cvetov in ki na peklenški poti ne more rasti. Torej hajdi po levi poti, ki je bolj cvetna.«

Kakor rečeno tako storjeno.

Ta pot je bila preprijetna; noge so s čudovito lahkoto čez njo drsele.

Cvetja čudovite lepote in sadja najprijetnejšega okusa je bilo na vseh krajih obilo.

Mila godba je radostila ušesa.

Ženske polne lepote in milobe so se smejale in vabile popotnika ter se sprehajale po tistih vrtovih ali pa mehko počivale po mehkih preprogah iz cvetja.

V senci rožnatih ulic so mikale usta in oko mize polne najslajših jedil.

Vse slasti, kar si jih je izmislil hudič in v njegovem imenu človek, in posebno ženska, za slavo in za pogubljenje človeškega rodu, vse so se tukaj nahajale.

»O gospod!« je vzkliknil gospod Matej. »Kako nerazumljiva so tvoja dela pred majčkenim umom človeškim! Kdor nima te vere v tvojo modrost kakor jo imam jaz, in ni videl tako kakor jaz peščene in neprijetne poti v nebesa, in te lahke in čarobne poti v vice, kako bo mogel verjeti, da sta obedve delo tvoje najvišje modrosti?«

Od tolike lepote, tolikere prijetnosti in tolikere čarobe se je začelo gospodu Mateju že gabit in presedati in ga je vsega utrudilo, ko naenkrat vidi pred sabo mesto drevja osat, mesto košatega drevja posušeno, mesto cvetnih preprog ostro skalovje, mesto rožnatih ulic strašne brloge, mesto ubrane godbe tuljenje zverin in sikanje kač.

»Kaj pa to pomeni?« je vzkliknil gospod Matej prestrašen, posebno še, ker se je naenkrat znašel pred mračnim poslopjem s še bolj mračnimi vrati, iz katerih se je valil dim črn kakor smola in kužen smrad.

Iz tega poslopja se je razlegal peklenški trušč od jokanja, tuljenja, preklinjanja, žuganja, od udarcev, razstreljenih min, kipečih kotlov, od hreščanja kosti, škripanja z zobmi, in širil se je neznosen smrad po smodenju.

»To so vice,« si je mislil gospod Matej.

In napotil se je proti vratom te nesrečne hiše.

Ko je prišel do vrat, je omahnil par korakov nazaj, ker ni čutil moči, da bi stopil čez prag.

»Kaj storiti?« se je vprašal. »Če ne grem notri zlepa, je prav lahko mogoče, da me kakšen črv, kakoršni tukaj hodijo, požene in z grda noter spravi, in še kazni mi bo za par dni povečana. Potem pa če že ljudem nisem nikdar umanjkal dane besede, pa da bi jo umanjkal Bogu? Nič, ni, kar korajžo, pa naj se zgodi, kar je božja volja.«

Reče in se obrne k vratom in zamiži in ... ena dve tri se vrže v tisti peklenški brlog.

Trije strašni vgrizi, ki jih je obenem začutil v mečah, in silen sunek z rogom, ki ga je začutil na obrazu, so mu ... in ušel mu je prvi »presneto«, odkar je bil živ.

Odprl je oči, da vidi, kdo ga je tako sprejel in je videl, da ga je ugriznil pes s tremi glavami, ki je čepe! zraven praga in sunil velik mož, ki je kazal na rokah in nogah kremplje, na glavi pa roge poldrug čevljev dolge.

»Vi se pa bodite z Vašimi kozami,

tega psa pa privežite,« je rekel gospod Matej rogatemu.

»Z mano se drugače govori, če ne Vas kar zmečkam! Ali veste, s kom govorite?«

»Z vragom, Bog mi odpusti! Kako ste surovi, človek. Toliko da mi niste očesa iztaknili.«

Komaj je gospod Matej to izgovoril, se s strahovitim krohotanjem vržejo nanj stotine rabljev s kleščami, žagami, razbeljenimi železi, s ponvami z razbeljeno smolo in raztopljenim svincem.

Rogati je udaril z rogmi ob steno, da je strašno zagrmelo in po vsej tisti grozni hiši odmevalo, in vsi rablji, ki so hoteli na gospoda Mateja, so odskočili in se od jeze penili.

»Nihče se ne dotakne tega lumpa, dokler jaz ne dovolim!« je zavpil rogati.

»Gospod ravnatelj, vse Vas bomo ubogali,« so rablji ponižno odgovorili.

In vsi so se vrnili na svoja mesta in k svojemu delu, ki so ga prej imeli.

Kljub bolečini, ki jo je čutil od roga, se je gospod Matej ravnatelju vseeno lepo zahvalil, da ga je rešil teh strašnih ljudi.

»Se nimate za kaj,« mu odgovori ravnatelj. »Opazil sem na Vas nekaj čudnega, kar nimam nihče izmed tistih, ki sem pridejo, in jaz se ne maram podajati v nevarnost, da se zaletim v tisti greh, kakor ga pokori ta-le sodnik, ki ga vidite tam na odru.«

Gospod Matej se je ozrl proti kraju, kamor je pokazal ravnatelj, in zagledal je človeka v sodniškem talarju, ki ga je rabelj davil, da mu je goltanec hreščal, in mu odtrgal kos jezika. To operacijo je rabelj neprenehoma ponavljal, kajti davljenec je bil takoj spet zdrav, samo da mu je rabelj malo krvi pušal s pomočjo kačjega klopčiča, ki mu ga je pritiskal na tilnik.

Gospod Matej se je z grozo obrnil od tega prizora in vprašal:

»Kakšen zločin je ta nesrečnejš storil, da ga tako kaznujejo?«

»Eno uro prehitro je dal umoriti na smrt obsojenega, za katerega je prišlo pomiloščenje pol ure potem, ko je bil umorjen. In ker je prikrajšal eno uro življenja, trpi vso večnost bolečin.«

»Strašno je ta kazen, pa tudi pravična, zakaj sodnik mora raje grešiti z milostjo kakor s strogostjo.«

»Človek, bodite tako prijazni in ne hajte širiti take prevratne nauke, ki so pripravili naš zavod že ob prav čedne kupčijce. Samo včeraj na primer se nam je zmuznil drug sodnik, ki smo ga imeli že za gotovega, in zakaj mislite neki? No, izmuznil nam je, ker je za eno uro zadržal nekega obsojenca, za katerega je potem prišlo pomiloščenje, ravno preden bi bil rabelj zamahnil.«

Strašno vpitje moškega in ženske, ki sta drug drugega preklinjala, je udarilo gospodu Mateju na ušesa, in videl je žensko in moškega tesno skupaj zvezana z ognjeno verigo, ki se je kakor kača zvijala okrog obeh teles, ki sta se objemali v mukah in trpljenju.

»Ta dva,« pravi ravnatelj, »sta bila dva zaljubljenca.«

»In kaj? Ali je ljubezen greh?«

»Vam bom povedal. Ta mož, ki ga vidite, je bil poročen, in ona, ki je z njim, se vendar ni bala z njim spečati. Ko je

umrl, se je podstopil govoriti, da je bila njegova žena tako pa tako in da ni pustil, da bi ji kdaj česa manjkalo. Toda Bog mu je dejal, naj to drugim pripoveduje in ga nam je izročil za sem in pozneje je isto naredil z njegovo prijateljico.«

»Oh, kakšna grozna družba!«

»Tudi Vi dobite tukaj eno zalo dekletce, da si bosta v trpljenju družbo delala.«

»Jaz! ... Katero?«

»Na! Katero neki? Režko!«

»Režka je tako sveta in tako čista.«

»Človek, jaz ne pravim, da zdaj ni, ampak boste videli, ko bo videla to znamenje, ki ste ga Vi pustili, bo nazadnje le rekla: Naj me pa vrag vzame, magari s kočijo!«

»Jo pa res slabo poznate.«

(Dalje.)

Gorenjske novice

g Begunje pri Lescah. Na praznik sv. Petra in Pavla je priredil č. g. poslanec župnik Piber pri nas političen shod. Begunjci hodijo radi v cerkev in v gostilno, na shode pa ne. Vendar je bil ta shod izvanredno dobro obiskan. Najprej je domači č. g. župnik omenil napad in umor našega ljubljenskega prestolonaslednika in njegove soproge v Sarajevu. Potem pa je razlagal g. poslanec Piber v svojem skoraj dve uri trajajočem govoru postave zadnjih let, posebno one, ki so kmetu in malemu posestniku ter rokodelcu in obrtniku v korist. Pojasnil je postavbo o pašnikih, o ograjah, cestno postavbo itd. Zelo obširno se je pečal na podlagi števil s finančnim stanjem na Kranjskem ter dokazal, da se je pri novih davkih vedno oziralo na kmeta ter ga varovalo, pritegnilo pa k večjem bremenom mesta in veliko industrijo po principu: »Če ima kmet denar, se vsem dobro godi!« Zborovalci so spoznali, da njihovi poslanci res delujejo v njihovo korist, zato pa tudi ni bilo na shodu nobenega ugovora, čeravno se je shoda udeležilo tudi nekaj Begunjcev in drugih nasprotnega mišljenja. Zahvalil se je g. poslancu domači g. župnik ter ga povabil, naj nas še večkrat obišče.

g Gorje. Občina gorjanska in ravno tako Bralno društvo sta v posebnih izvenrednih sejah izrekli svoje ogorčenje in žalost zaradi zverinskega umora nam Slovanom tako naklonjenega prestolonaslednika Frana Ferdinanda in njegove preblage gospe vojvodinje Zofije. V ponedeljek je bila cerkev, ko se je opravila sv. daritev za preblaga rajnika, natlačeno polna, ter so verniki v velikem številu za preblaga rajnika prejeli sv. obhajilo. — Dr. Gruđen, znani zgodovinar, je predaval minuli mesec na povabilo bralnega društva o petstoletnici ustoličenja zadnjega slovenskega vojvode na Koroškem. Obrazlo-

žil je najprej obred vstoličenja ter kazal na moč in vpliv kmečkega stanu v takratni dobi. Naj bi se tudi današnji kmet zavedal svojih tradicij ter živel na svoji domači grudi srečen in nepremagljiv v zvestobi do Boga in cesarja. V imenu navzočih se je predavatelju zahvalil domači g. župnik in poslanec J. Piber ter ga prosil, naj bi prihitel še večkrat med Gorjance ter jim s poučnimi predavanji vnel zanimanje za zgodovino svojih pradedov, kar je g. dr. Gruđen drage volje obljubil. — Vodovod je začel delovati minuli četrtek. Delo pod vodstvom deželne inženirja Heyneja je v tehničnem oziru brezhibno. Že prvi curek vode je bil čist. Voda je mrzla in pitna. Gorjanci, ki smo prvi deležni te deželne dobrote, se veselimo vodovoda in smo hvaležni vsem, ki so k tej zgradbi pripomogli. Dosedaj je napeljanih cevi do 20 km. Zelo lični bodo tudi reservoarji v Spodnjih Gorjah, v Mevkšu, na Dolgem brdu in Poljšici. — Babica Rozalija Poljak je prejela od c. kr. deželne vlade kolajno za 40 letno zvesto službovanje. — Letina vsled vednega deževja ne bo posebno ugodna. Zlasti bo veliko manj sadja, ker je dež večino cvetja uničil.

g Iz kamniškega okraja. Kamniška glavarstvo je izdalo zdaj poizvedbe na vse mlekarne, da morajo sporočiti davčni administraciji od vsakega člane mlekarne, koliko je oddal mleka v l. 1913. in koliko je zanje dobil. Ali se to ne pravi naravnost izpodkopavati zaupanje v mlekarne? Gospodje boste potem ceneje kupovali, kajne, če ne bo mlekarne? Kaj pa, če kmet mleko ali izdelke naravnost z doma prodaja, ali boste potem tudi hodili gledat po latvica in pinjah?

g Šmartin pri Kranju. O žalosti polnem umoru prestolonaslednika in njega soproge smo izvedeli takoj v nedeljo proti večeru. Globoka žalost in potrtnost nas je vse objela. Željno smo pričakovali časopisja in podrobnosti o umoru. Takoj v sredo 1. t. m. je bila tu za pokojni žrtvi sloves. črna sv. maša zadušnica, katere se je udeležila šolska mladina z učitelstvom, občinski odbor z županom in mnogo vernikov. — V znak žalosti in ogorčenja nad umorom se veselica tukajšne »skupine J. S. Z.« in »izobraževalnega društva«, ki je bila določena za nedeljo 12. t. m. odloži na poznejši čas. — Pretekli petek so tu se nahajajoči topničarji praznovali obletnico junaštva »baterije mrtvih«, ki je padla pri Kraljevem Gradcu in iz katere je izšel sedanji polk. V proslavo tega dne so topničarji na našem »Gašteju« oddali nekaj strellov iz topov.

g V Tacnu pod Šmarno goro je dne 30. junija t. l. umrl posestnik Janez Jerala, zvest somišljenik S. L. S. Bil je občinski svetovalec, cerkveni ključar, odbornik Hranilnice in posojilnice v Šmartnem, in član ter velik dobrotnik Gasilnega društva v Tacnu. Pogreba se je udeležil poleg mnogoštevilnega ljudstva ves občinski odbor z gospodom

županom na čelu. Zastopstvo hranilnice z vencem, Slov. kat. izobr. društvo z znaki in vencem. Korporativno se je udeležilo Gasilno društvo Tacen. Blagi pokojnik se je kot načelnik veliko trudil, in mnogo žrtvoval, da se je zgradil gasilni dom v Tacnu. R. I. P.!

g Tržiške novice. Občinski odbor je imel 2. t. m. žalno sejo, pri kateri se je spominjal g. župan Ahačič strašnega zločina v Sarajevu. Odborniki so prišli k seji v črnih oblekah. Poslala se je sledeča brzojavka g. dežel. predsedniku baronu Schwarzu v Ljubljano: Podpisano županstvo prosi, da blagovoli Vaša ekscelencija predložiti njega Veličanstvu, presvitlemu cesarju naše in našega zelo potrtega ljudstva najglobokejšje sožalje povodom nečloveškega umora našega ljubljenege prestolonaslednika. Ogorčeni obsojamo prokletstva vredni čin ter zagotavljamo našo neomajno vdanost in zvestobo monarhiji in vladajoči dinastiji. — Tudi katoliška društva so poslala podobno izjavo c. kr. okrajnemu glavarstvu v Kranj. V stolpu, župnišču, kaplaniji in mnogih drugih hišah po trgu so plapolale do ponedeljka črne zastave.

Dolenjske novice

d Ribnica. Pretekli teden se je zaključil drugi gospodinjinski tečaj, ki je trajal 8 tednov. Končal se je s skušnjo gojenk in z razstavo predmetov, ki so jih dekleta izvršila pri šivalnem poduku. Oboje je pokazalo, da je uspeh poduka najboljši. Tečaj je obiskovalo 24 deklet, ki so z marljivim učenjem in točno udeležbo pokazale veliko zanimanje za gospodinjstvo. Že na gojenkah prvega tečaja se opazuje, kako izobrazijo tak gospodinjinski poduk zares za življenje. Neka mati je omenila: Kar se dekleta v tem tečaju učijo za življenje, je neprecenljive vrednosti za življenje bodočih gospodinj. Tako ljudstvo samo spoznava uspehe takih tečajev, kar kaže tudi to, da se je za prvim vršil takoj drugi, povprašujejo pa že po tretjem.

d Dolenja vas. Shod smo imeli preteklo nedeljo pred cerkvijo, na katerem nam je gosp. poslanec Škulj govoril o umoru prestolonaslednika in njegove soproge ter vzrokih nečloveškega zločina. Mnogoštevilni poslušalci so z ogorčenjem obsodili vse protikatoliško in protivstrijsko delo. Udanost do visoke cesarske hiše se je kazala v solzah in molitvah za visoka blagopokojnika.

d Ribnica. Tudi Ribnica je dostojno proslavila spomin blagopokojnega prestolonaslednika Franc Ferdinanda in njegove svetle gospe soproge. Glavni trg je bil ves v žalnih zastavah, ako izvzamemo par prenapetih sokolov. Preteklo nedeljo popoldne pa se je v društveni dvorani zbralo toliko občinstva k shodu, da je bila dvorana premajhna. Shod

je predsedoval poslanec Lovšin, govorila pa sta g. dekan Skubic o vernosti in vzornem družinskem življenju pokojne visoke dvojice, g. Rakovec pa o pogubnosti velesrbske propagande. Ljudstvo je jokalo ob spominu na tragično smrt prijateljev Jugoslovancov, ki nam jih je Previdnost prisodila, a ugrabila kleta morilčeva roka. Ob tej priliki smo občudovali ljubezen našega ljudstva do cesarske hiše. Ob koncu je vsa dvorana zapela cesarsko himno, na kar je poslanec Lovšin zaključil patriotični shod z besedami: »Ako našemu prestolonasledniku ni bilo prisojeno nositi cesarsko krono, naj nosi pa — nebeško!« Kako so pa liberalci in sokolski patriotje slavili prežalni spomin, nihče ne ve.

d Semič. Dne 12. julija bo na Vinjem vrhu shod mladeničev semiške dekanije. Ob pol 11. uri bo slovesna služba božja, popoldne pa zborovanje pred cerkvijo, v cerkvi litanije in h koncu igra, ki jo priredi Izobraževalno društvo. Pri sprejemu udeležencev in med odmori bo igrala godba izobraževalnega društva. Marijine družbe se udeležijo z zastavami. Pridite pa tudi vsi drugi verni fantje, na tem shodu boste poživili in utrdili svojo versko zvest.

d Št. Janž. Za občinske volitve liberalci že delajo. Pa truditi se bodo morali zelo. To so dobro čutili, ko so dobili v roke reklamacijsko listo, ki je bila precej dolga. Sprejeti so morali v volilni imenik tretjega razreda 44 volilcev, v drugi razred 5 volilcev; izbrisati so pa morali iz imenika 5 volilcev svojih pristašev. Volilci, pomislite torej! Pri Št. Janških liberalci veljate za ljudi dvojne vrste. — Pri volitvah za deželni zbor meseca decembra je prejšnji liberalni župan Prijatelj izpustil iz imenika veliko volilcev, posestnikov; da, celo občinski svetovalci so bili izpuščeni. Sedanji liberalni župan je pa izpustil za občinske volitve samo v tretjem razredu 44 volilcev, večinoma vžitkarjev. Oba župana sta liberalna. Pa enemu so všeč reveži, drugemu pa bogatini. Kadar pa agitirajo za volitve, Vam pa, volilci, zatrjujejo, da so oni pravi prijatelji ljudstva. Poglejmo, če je to res! Kar je premožnejših posestnikov, pri Prijatelju sploh ne kupujejo blaga, ker ga drugod ceneje dobijo. Kar vas pa je revnejših, vas ne sme prezirati, ker ste mu že toliko skupaj znesli, da se sedaj iz vas norčuje. Odvisen pa on od vas, in ne vi od njega. Prijateljevo rotenje, da je on za vse ljudstvo, torej ne drži. Pomislite, ko je bil Prijatelj župan, bi vam bil res lahko kaj dobrega napravil. Lahko bi imeli svojo trtnico! Ker bi pa bilo to za vas volilce dobro, za njega pa ne, je rajši na svojo roko drago prodajal trte, katere pa niso bile mnogo vredne. Kako je pa bilo z gnojili, katera ste naročali pri Prijatelju? Ali se spominjate, po koliko ste jih plačevali takrat pod Prijateljevim županovanjem, in po koliko jih plačujete sedaj, ko jih naro-

ča »Živinorejska zadruga«? Liberalci bodo zopet agitirali za volitve, koliko so vam dobrega storili. Vi si pa mislite: Dobrega, a za naš veliko predrag denar! Nadalje! Korist volilcev so dobre ceste! Na potu proti Kalu se nahaja za posipanje cestna parcela bivšega liberalnega župana Prijatelja. Ena tretjina občinskih prebivalcev jo rabi za vožnjo in hojo! A je v takem stanju, da v deževju ljudje jokajo in kolnejo, preden gredo po njej.

d Škocijan pri Mokronogu. Kislo se drže Peter in Resnik in poštna stvarca ter vnetejši liberalci, ker se ne bodo smeli taki možiki, kakor jih Durjava lepi na hišo, prekopicovati po Ljubljani. Vlada jim je namreč prepovedala. Durjava torej ne bo mogel v Adamovi obleki skakati po svetu. Škoda da ni Peter minister, Cinkole pa cesar. Potem bi sokoli ne imeli križev.

d Trebnje. Orlovska slavnost z javno telovadbo se ne bo vršila 12. t. m., kakor smo v zadnji številki poročali. Vsled prevelike žalosti po rajnem prestolonasledniku in njegovi soprogi je preložena na nedoločen čas. Slavnost bo z istim sporedom, kdaj, bomo naznanili. Naj vsi bratski odseki in pa občinstvo to vpoštevajo.

d Iz Velikih Lašč. Petercelova Milka in njen lajtnant sta toliko časa vitala, da sta le prevrtala steno, ki ju je ločila. Kar v katoliški cerkvi ni mogoče, kar civilna oblast ni dovolila, to upata takoj doseči pri — luterancih. Odpadla sta namreč oba od katoliške vere in pristopila k krivoverskim protestantom, ker je ljubljanski pastor obljubil, da se bosta po Lutrovi postavi lahko vzela. Žalosten napredek, ki pa tudi kaže, kakšne sadove utegne roditi hiša, v kateri se hero verj in cerkvi sovražni časopisi.

d Zatičina. Dne 3. julija t. l. se je pred c. kr. okrožnim sodiščem v Novem mestu vršila glavna razprava proti Jožetu Kastelicu, posestnikovemu sinu na Culki pri Št. Vidu, ki je bil vsled obdolžitve od strani Antona Čoza obtožen, da je le-tega ponoči z vejnikom napadel ter na glavi težko poškodoval. Josip Kastelic je sodišču dokazal, da pri napadu ni bil udeležen, ampak da je bil dotičnega večera doma, vsled česar je sodišče kljub vsem spletkam Josipa Kastelice vsake krivde oprostilo.

d Žužemberk. Ne gre nam iz spomina 20. junij 1914. Bil je to dan šolskih otrok. Zjutraj je bila šolska sveta maša za dan sv. Alojzija. Med sveto mašo so prejeli otroci prvo sv. obhajilo. Popoldne ob dveh so pa zopet prišli otroci pod nadzorstvom učiteljstva v cerkev, kjer je bilo sprejetih 161 otrok v novovpeljani Marijin vrtec. Nato so bile litanije Srca Jezusovega. Po litanijah so vprizorili otroci iz vrtca v prostorih izobraževalnega društva za ta dan kakor nalašč ustvarjeno igro Ljubezen Marijinega otroka, ki jih jo je naučila gđc. učiteljica Marija Jugović. Prišli so zraven tudi starši in sorodniki

otrok in bili prav zadovoljni. — V nedeljo pred sv. Petrom in Pavlom je pa priredilo slovensko katoliško izobraževalno društvo veliko slavnost, posvečeno spominu 500 letnice zadnjega vstoličenja koroških vojvod v slovenskem jeziku. Slavnost je privabila poleg domačinov veliko tujih gostov. Je bil pa tudi spored obširen in skrbno sestavljen in vreden, da so se ga udeležili. — Letina zopet slabo obeta. Že v marcu se je vsula po nekaterih krajih toča, da so bile njive pobeljene, kakor bi jih bil sneg zapadel. Ozimno žito so nekateri pokosili. Drugi bodo komaj dobili seme nazaj. Potem je pa vedno deževalo in oviralo delo in rast. Bog daj, da bi bil jesenski pridelek boljši!

Notranjske novice

n Iz Idrije. Povodom tragične smrti prestolonaslednika in njegove soproge se je pri nas veliko storilo. Že 29. junija je voditelj družbe presv. Srca na mesečnem shodu kazal, kako sta umrla bila častilca presv. Srca, zato so po govoru vsi skupaj molili kakor za sočlana in v četrtek od pol 9. do pol 10. so udje te bratovščine — moške in mladeniči — skupno molili 12. uro iz molitvene knjige. V četrtek so imeli realci mašo. Profesor verouka je v krasnem govoru naslikal prestolonaslednika kot značaj vseh okolišnosti svojega visokega poklica. V petek je imela ljud. šola, 1100 otrok, zadušnico. Katehet je v poljudnem govoru naslikal verno pobožnost obeh umrlih in povabil otroke, naj drugi teden pri šolski spovedi darujejo sv. obhajilo za ona, ki sta v življenju kazala toliko ljubezen do presv. Zakramenta. V nedeljo pri župni maši je govoril mašnik, kaj smo izgubili katoličani in Avstrijci pri žalostnem dogodku pred osmimi dnevi in povabil vernike k slovesni zadušnici v ponedeljek ter jih vspodbujeval, naj molijo za pokojna in za Avstrijo. Popoldne je bil mesečni shod tretjega reda. Govornik je kazal v kneginji Hohenberški vzor žene, matere. Po skupni molitvi za dušni blagor so obljubili vsi tretjeredniki darovati sv. obhajilo za pokojna. V ponedeljek ob 9. uri pa je bila slovesna zadušnica. Cerkev je bila prav okusno ozaljšana, velik katafalk, ves v zelenju, z mnogimi svečami in znaki visoke rodovine je stal sredi cerkve. Vsi uradniki in mestni odborniki so se polnoštevilno udeležili, celo take smo videli v cerkvi, ki jim pri drugih prilikah ne ugaja cerkveno ozračje. Katoliška delavska družba, Orli z zastavo, veteransko društvo, pazniki, ognjegasci z zastavami in veliko vernikov je napolnilo prostrano cerkev. Mnogobrojni cerkveni zbor je krasno pel Bauerjev Requiem. Sploh se je ta dan pokazala Idrija kot zelo patriotska, pa naj so tudi tri močne stranke v mestu. Vse je prevzela groza nad tako nenavad-

no smrtjo, in res je tudi vse na zunaj pokazalo svoje ogorčenje, a tudi molitev za pokojna in za srečo Avstrije.

n Vič. Za romarski vlak na Trsat, katerega bo priredilo tukaj. slovensko katoliško izobraževalno društvo, se je priglasilo že lepo število izletnikov, vendar se bodo še zlasti ta teden sprejemali novi romarji. Kdor se želi udeležiti tega izleta, ki nas bo najprvo vodil na starodavno božjo pot k Materi božji Trsatski, potem poskusiti prijazno morskovožnjo proti Opatiji in domov grede pa še obiskati svetovnoznano Postojnsko jamo, naj se tekom tega tedna priglasi v župnišču na Viču in naj doloži za stroške za vožnjo in vstop v Postojnsko jamo — skupno 9 K. Odhajal bo romarski vlak 18. julija t. l. okoli pol 3. ure popoldne z južnega kolodvora. Natančnejši spored bo objavljen v prihodnjem »Domoljubu« in v »Slovenecu«. Vlak se bo vstavil tudi na Brezovici in v Logatcu.

n Vipava. V vipavskem trgu liberalci neprenehoma ostudno lažejo in obrekujejo o vseh napravah, kar so jih ustvarili pristaši S. L. S. Dokier so bili liberalci na krmilu v Vipavi, niso storili za javni blagor tudi toliko, kolikor je črnega za nohtom, in tudi nikoli nič ne bodo. Kadar je treba namreč kaj ustvariti in žrtvovati za splošno korist, takrat je liberelec zmerom zadnji, kadar pa je treba kaj v nič devati, takrat ima jezik, da bi še na razstavi medaljo dobil! Rastrobili so, da bo moral gozdni odsek plačati vojašnico. To je seveda oslarija, ampak kaj oslarija, glavna reč je, da se kaj med ljudi vrže, sčasoma ljudje tudi oslarije verjamejo, tako mislijo liberalci. Gozdni odsek nima z vojašnico popolnoma nič opraviti, toliko imata skupnega, kakor škorenj z glavo. Gozdna uprava je v najlepšem redu. Liberalci bi jo samo radi v svoje roke nazaj dobili, da bi potem začeli zopet tisto dolgoletno gonjo proti razdelitvi gozda na vse ljudi enako. Za to se jim gre in za nič drugega, ker se bliža čas razdelitve gozda. Ampak težko je, da bi se dobil na Vipavskem še kak tako omejen človek, ki bi bil za to, da pride gozdna uprava zopet v roke liberalcev, katerim se je komaj in komaj po neizrečenem trudu iztrgala iz grabežljivih rok. — Nekaterim tudi ni prav, da je vipavsko gasilno društvo pristopilo k deželni gasilski zvezi. Kdor ima samo za en lot pameti, bo odobral prestop gasilskega društva! Prej se je društvo potikalo po raznih hlevih iz enega v drugega, delavne člane so ven metali, kričali so pa v društvu fano nosili. Sedaj ima pa društvo lep gasilni dom in med udi vlada zastopnost in red. Ena naših napak v Vipavi je bila samo ta, da smo bili nasproti liberalcem in njihovim grehom preveč popustljivi. Če liberalcev zmirom ne krotiš in držiš na uzdi, se ti takoj razležejo kakor kvas v neškali! No, ampak od sedaj naprej pa brez pardona! Prvič to-le: Prva vinarska liberalna zadruga je propadla in vsak član mora plačati po par sto kron

zato, ker je odbor take imenitne kupčije delal. Nemogoče se nam pa zdi, da bi toliko izguba znašala, ako je g. Hrovatin mlajši, kakor pravi, sam plačal 30.000 K na izgubi, katero je imela praška pivnica, last prve vinarske zadruge. Kje so računi, kje je teh 30.000 K, da bodo ljudje na jasnem! — Drugič. G. učitelj Mercina nima v šolskem poslopju nobene pravice do stanovanja, pa ga ima kljub temu brezplačno. On je eden največjih hujskačev in zabavljačev čez stranko in čez občinsko upravo! Ali ga ne more občina postaviti čez prag in tiste prostore oddati in dobiti nekaj denarja v občinsko blagajno? Bo imel g. Mercina potem vsaj manj povoda čez občino zabavljati! Tega večnega štenkanja od strani človeka, ki mu občina še stanovanje zastonj daje, mora biti enkrat konec. — Pride še!

Zahvala. Dne 22. junija letošnjega leta nam je požar upepelil v četrte ure naša poslopja z vsem gospodarskim orodjem ter vso obleko in živež. Zahvaljujemo se tem potom vsem hrabrim gasilcem. Prav posebno pa se moramo zahvaliti naši domači „Vzajemni zavarovalnici“. Takoj drugi dan po požaru prišel je g. ravnatelj in z njim zastopnik iz Št. Vida pri Zatičini. Škoda se je cenila in so nam v našo zadovoljnost popolnoma vse plačali že dne 26. junija. Ker smo bili v veliki potrebi, izrekamo posebno zahvalo zavarovalnici, ker nam je s tem najbolj pomagano. Bodimo tedaj vsi za to, da se vsi posestniki, kateri še niso zavarovani, takoj zavarujejo pri domači zavarovalnici. Nikdo naj se ne pusti begati od zastopnikov, potnikov ali agentov drugih zavarovalnic, katerim je dežela in ljudstvo v največji potrebi zadnja briga.

Vas Pristavica, dne 30. junija 1914.
Št. Vid pri Zatični, Dolenjsko.

Pogorelici:

Anton Sever,

Marija Kastelic,

Jožef Zupančič,

Martin Kastelic.

Zastopnik: Franc Kutnar,
priča.

Društveni vestnik

Katol. slov. izobraževalno društvo v Hrušici pri Ljubljani naznanja vsem vabljenim bratskim telovadnim odsekom »Orlom«, kakor tudi Kat. slov. izobraževalnim društvom, kateri so pre-

jeli vabila k slavnosti ob priliki blagoslovljenja »Našega doma« dne 12. julija t. l., da se je slavnost vsled žalostnega dogodka v Sarajevu odložila na še nedoločen čas.

Katoliško slovensko izobraževalno društvo v Podragi vprižori na dan »šagre« v Podragi dne 12. julija ob pol 4. uri popoldne igrokaz v štirih dejanjih »Zloba in zvestoba«. Člani in prijatelji naših organizacij dobro došli!

Izobraževalno društvo Smlednik. Tukajšnje izobraževalno društvo priredi v nedeljo dne 12. julija zanimivo prireditev z igrama: »Kjer ljubezen, tam Bog« in »Sv. Lucija«. Obe igri ste bili povsod pohvalno sprejeti. Čisti dobiček je namenjen »Slov. Straži«.

Narodno romanje v Lurd

pod duhovnim vodstvom gosp. Ant. Hribarja, župnika na Zalem Logu pri Železnikih

s posebnim vlakom

Začetek romanja dne 19. avgusta.

Romarski skupini potujeta: Ljubljana, Ponteba, Verona, Milan, Vintemille, Marsailles, Lurd, Lyon, Genf, Maria Einsiedeln, Inomost, Ljubljana. 1948

Vožnja stane iz Ljubljane in nazaj v Ljubljano: I. K 540—, II. K 390—, III. K 250—.

V teh vplačilih je zapopadna vožnja, hrana, prenočišče, vodstvo in napitnina. Programi se dobe pri preč. gosp. Ant. Hribarju, župniku v Zalem Logu pri Železnikih in pri gosp. Lamb. Mally, trgovcu, Medija-Izlake pri Zagorju, v prodajalni K. T. D. prej H. Ničman

ČEBELARSTVO.

Dvodnevni čebelarški tečaj v Marjanišču, ki bi se moral vršiti dne 19. in 20. julija t. l. je zaradi zborovanja »Svete vojske« preložen na 23. in 24. avgusta.

Priljubljeni odbor IV. slovanskega čebelarškega shoda v Pragi nam javi, da se mu je posrečilo dobiti za udeležnike shoda na vseh avstrijskih železnicah olajšave v tem smislu, da se za ceno osebnega vlaka vsak lahko pelje z brzovlakom. Tudi imajo vsi udeleženci štiri dni brezplačno stanovanje v hotelih ter bo na vse načine preskrbljeno za zabavo in pogostenje udeležencev. Udeleženci, kateri reflektirajo na te ugodnosti, se pa morajo zgledati v najkrajšem času pri osrednjem odboru osrednjega čebelarškega društva v Ljubljani ali pa na pisarno IV. slovanskega čebelarškega shoda v Pragi, Hybernska ul. č. 20, da jim zamoremo pravočasno preskrbeti legitimacijo za znižano vožnjo in izkaznice za bivanje v hotelih.

Četrty slovanski čebelarški shod združen s strokovno čebelarstvo razstavo se bo vršil v Pragi letos od 7. do 16. avgusta. Dosedaj se je prijavilo za obisk razstave 60 Srbov, 20 Črnogorcev, 50 bosenskih in hercegovinskih Srbov, mnogo Dalmatincev, 40 Slovencev, 150 Srbo-Hrvatov, mnogo Slovkov iz severne Ogrske in 30 Rusinov.

Znatnih ugodnosti bodo deležni vsi udeleženci, torej tudi neorganizirani čebelarji, prijatelji in znanci čebelarjev, a treba je, da si vsak omisli legitimacijo z znakom za 3 K. — Čebelarstvo, toli važna panoga v narodnem gospodarstvu, se pri nas še vse pre malo goji. Zato želimo, da bi se kar največ Slovencev udeležilo letošnjega čebelarškega shoda v Pragi.

Dobre knjige

Izšla je ravno v založbi Katoliške bukvarne v Ljubljani lična, krasno opremljena knjižica, popisujoča pretresljivi dogodek, čegar žrtev sta bila naš preljubljeni prestolonaslednik Fran Ferdinand in njegova soproga Zofija Hohenberška. Knjižico, ki jo toplo priporočamo staršem, vzgojiteljem, posebno pa še šolski mladini, krasi do 30 slik, ki se nanašajo na vse podrobnosti žalostne smrti visokih pokojnikov. Kakor ga ni med Slovenci, ki ne bi globoko sočustvoval nad izgubo, ki je zadela vso Avstrijo, posebno pa še nas katoliške Slovence, tako tudi ne bo nobenega našega somišljenika, ki bi si za borih 80 vinarjev s poštnino ne omislil te krasne spominske knjižice. Naročila sprejema z obratno pošto Katoliška Bukvarna, Ljubljana.

Obširni vozni red, v katerem so obsegane vse železniške proge v slovenskih deželah ter tudi tuje proge, s katerimi so domače zvezane, je ravno kar izšel v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani. Z voznim redom je združen tudi koledar ter zaznamek za razne notice, ki obsega več praznih listov finega popirja. To je najobširnejši in najnatančnejši slovenski vozni red, ki bo vsakemu kot praktična žepna knjižica izborna služil. Ker vozni red služi v prvi vrsti reklamnim namenom, se mu je določila izjemno nizka cena, ki znaša samo 10 vinarjev za broširan in 30 vinarjev za elegantno v platno vezan izvod s predalom za razne popirje. S to ceno ogromni stroški ne morejo biti nikdar pokriti. — Vozni red se dobi in naroča v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Vesele povesti, katere prinaša 3. zvezek »Zbirke slovenskih povesti«, so prav lepe, kratkočasne in poučne. Zvezek obsega tri povesti in sicer Jaklič, Za možem, ki prav šegavo pripoveduje, kako se je treba dekletom obnašati, da ne dobe moža; seveda se razbere iz povesti tudi obraten nauk, kako se mu prikupijo, Jaklič, V pustiv je šla, ki spodbuja do medsebojne prizanesljivosti med zakonskimi ter Jurčičevo povest Pravda med bratoma, ki je zajeta iz pisateljve ožje domovine in slika, kako se radi malenkostnega vzroka spreta mlajši in starejši brat ter kako se po posredovanju ljudomilega sodnika in po svojih dobrih srcih

zopet sprijaznita. Vse tri povesti kažejo kos domačega življenja v veseli luči in so res polne pravega ljudskega humorja. Vsak sešitek »Zbirke slovenskih povesti« stane samo 60 vin. in toplo vabimo na naročbo. **Katoliška Bukvarna v Ljubljani.**

Za varstvo bralcev

se nikdar ne trudimo opozarjati na mnoge ničvredne ponaredbe, ki jih brezvestni ljudje dandanes spravljajo v promet. Star je že dobri sloves in velika priljubljenost Fellerjevega blagodišečega fluida iz rastlinskih esenc z oblastveno zavarovano znamko »Elza-fluid«, ki kakor znano in kakor vsak dan slišimo iz vrst mnogih učinkuje poživljajoče, krepi živce in mišice ter lajša bolečine.

Ravno tako pogosto, kakor Fellerjev fluid ponarejajo tudi preizkušeno, prebavo pospešujoče želodčno sredstvo, Fellerjeve odvajalne rabarbara kroglice z oblastveno zavarovano znamko »Elza-kroglice«. Ker so se mnogi o dobrodejnosti preparatov sami prepričali in jih od mnogih bralcev slišali hvaliti, svetujemo, da se proti ponaredbam varujete tako, da naročite oboje naravnost pri E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 16 (Hrvatsko). Ducat Fellerjevega fluida za poskušnjo stane franko 5 kron, Fellerjevih kroglic pa 6 škatlic 4 krone franko.

LAK ZA PODE

OREBON
POLITURA ZA PARKETE.

Sleckenpferd - lilijno mlečno milo

BERGMANN & CO., Tešna ob Labi
je slejkoprej neobhodno potrebno za racionalno
negovanje kože in lepote. Vsaki dan polvalnice.
Dobi se povsod & 80 vin. 745

Botri

ako hočete narediti svojim birmancem res veselje in dati spomin, jim kupite dobro uro in lepo verižico. Vse to dobite, kakor tudi lepe uhane, prstane itd. po znižanih cenah pri dobro poznani tvrdki

F. ČUDEN, Ljubljana 249
Prešernova ul. 1.

!! Ilustrovan cenik brezplačno !!

Smešnice.

Dober svet. A.: »Ali si tudi enkrat prišel v mesto?« — B.: »Ja, moram k zdravniku, noge mi tolikrat zaspé.« — A.: »Pa pojdi raje k urarju in si kupi budilko!«

Najdaljša pot. Bogataša vpraša sin, kako da je obogatel. »No,« odgovori oče — »potov je več, ampak zapetni si: pot poštenja je najdaljša!«

V šoli. Katehet: »Kaj moramo storiti, da pridemo v nebesa?« — Lipe: »Umreti.«

Debelo knjigo bi morali natisniti, ako bi hoteli navesti izmed tisočev priznalic o izvrstnem učinku »Hunyadi Janos« grenčice, kot zanesljivem odvajalnem sredstvu, samo najboljši. Naj navedemo tu ognjevit besede samo enega, namreč profesorja Albinija, ki se je o tej blagodejni rudnici izrazil dobesedno: »Slava onemu, ki jo je odkril, priznanje onemu, ki jo je za bolnike priredil.« — 69 —

400.000 zlatnikov iz Carigrada prejme kdor naroči izbornu turško srečko ter pri žrebanju dne 1. avgusta zadene glavni dobiček. Ker mora vsaka srečka zadeti, s čemur je v najneugodnejšem slučaju zajamčena povračljivost večjega dela kupnine, v srečnem slučaju pa dana možnost, priti na lahek način do velikega bogastva, potem se mora priznati, da pomeni nakup turške srečke v istini najnedolžnejšo in najcenejšo loterijo. — Pojasnila daje glasom današnjega oglasa za »Slovensko Stražo« g. Valentin Urbančič, Ljubljana 2.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

27. junija: Linc 90, 24, 11, 84, 60.

4. julija: Dunaj 36, 48, 11, 67, 3.

Tržne cene

za 100 kg.

Ljubljana, 7. julija 1914.

Doželni pridelki:	Cena		Živina, meso	Cena	
	K	V		K	V
Pšenica	26	—	Živa vaga:	—	—
Rž	19	—	Goveda pitana	88	—
Ajda	24	—	Teleta težka	98	—
Ječmen	20	—	Teleta mala	90	—
Oves	16	—	Prasici	60	—
Proso belo	23	—	Kostrun	60	—
Proso rumeno	19	—			
Koruzna stera	10	—			
Koruzna nova	—	—			
Leča	24	—			
Grah	—	—			
Laneno seme	32	—			
Gršica	—	—			
Domača detelja	—	—			
Fizol Ribničan	—	—			
Fizol Prepelčar	—	—			
Fizol Mandolou	—	—			
Cebula	—	—			
Krompir	5	—			
Želje sveže	—	—			
Želje kislo brez soda	8	—			
Repa goronjska	1	50			
Repa sveža	—	—			
Repa kisla brez soda	—	—			
Brinje	—	—			
Kumna	70	—			
Oreh	85	—			
Gobe suhe	—	—			
Suhe hruske	—	—			
Suhe češnje	60	—			
Ježice	—	—			
Zelod	—	—			
Smrekovi storži	—	—			
Seno	8	—			
Slama	5	50			
Stelja	3	—			

Iščem zanesljivega mlinarja

kateri more takoj službo nastopiti. Plača po dogovoru. Zglasiti se je pri Antonu Vovk, mlinar v Mostah, pošta Žirovnica, Gorenjsko. 2227

4 kg kave

K 9-60 najbolj zmes, žgana in pripravlj. za rabo, franko povzeto. F. J. FELS, TRST.

F. Dušek, tovarna orožja, koles, šivalnih strojev, Opočno ob dr. žel. 2125, Češko. 3357

Ržena sladna kava

iz gorske rži

se pošilja po povzetju v zavojih po 5 kg franko za

K 3-75 2041

z dodatkom lepih platnenih brisač, robcev itd. iz tovarne Fran Sax, Maslovedy pri Smilitz, (Češko).

Prosimo poskusite.

Kupujte v Kaloliški Bukvarni!

Advokat dr. Ferdo Černe

se je priselil v Kranj v hišo gosp. Iv. Pfeiferja (vhod z Jahačevega dvorišča).

1650

Kdor ljubi dobro kavo,

uporablja kot pridatek pravi zagrebški : Franck : z kavinih mlinčkom.

Z njim pridobi kava mnogo na slastnem okusu ter fini vonjavi. Njegova nadaljna dragocena prednost je velika izdatnost.

sl em 45/25.616

Sprejme se mlinar

ki razume mleto na štule. Trezni in neoženjeni imajo prednost. Naslov pove uprava »Domoljuba« pod štev. 2201.

Družina

obstoječa iz 3 ali 4 oseb, se takoj sprejme, t. j. mož, žena ter dva sina ali dve hčeri v starosti od 15 do 20 let. Obstoji lahko družina tudi iz več otrok. Delo je blizu Ljubljane in obstoji v mlekarstvu in živinoreji proti mesečnemu plačilu ali drugačnemu dogovoru. — Ponudbe je poslati pod štev. 2230 na upravništvo »Domoljuba«. 2230

Naročajte sobotnega »Slovenca«

Vsadko mora zadeti!

400.000 in 200.000 frankov so glavni dobitki

turških srečk

6 žrebanj letno! Prih. žrebanje 1. avgusta.

475.000 ozir. 375.000 K, ozir. frankov in lir znašajo vsakoletni glavni dobitki skupine

5 oziroma 3 izbornih srečk. 2210

13 ozir. 19 žrebanj vsako leto! Prihodnje žrebanje 1. avgusta. Mesečni obrok od 4 K naprej. Za cenjene naročnike so določene nagrade in premije!

Pojasnila daje in naročila sprejema za »Slovensko Stražo« Valentin Urbančič, Ljubljana 2.

Dva vajenca za kovaško obrt

se takoj sprejmeta pri Fr. Vrhovcu, kovaškem mojstru v Ljubljani, Bohoričeva ulica 6. 2221

Deklice iz poštenih krščanskih hiš se sprejmejo na stanovanje in hrano. Ponudbe na upravo »Domoljuba« pod štev. 2243. 2243

Lepo, zdravo koruzo

cena za 100 kg 17 kron prodaja J. KUŠLAN, trgovec v Kranju na vogalu pri farni cerkvi, kjer je tudi glavna trafika. Istotam se dobi tudi vse specerijsko blago po najnižji ceni, postrežba točna in rečna. Priporočamo jo toplo! 1986

Častite gospodinje!

Ako hočete pripraviti ceno in okusno kavo, kupite edno »VIKTORIA« kavine primesi, katere so na poseben način pripravljene ter popolnoma nadomeščajo pravo zrnat kavo.

Pri »VIKTORIA« kavinih primesih se prihrani 50% sladkorja, kar je za varno gospodinjstvo velike važnosti.

Priporoča se posebno »VIKTORIA« kava zmleta nadalje žitna in sladna kava v polnih zrnih.

Vzorci brezplačno! Vzorci brezplačno!

Viktoria tovarna kavinih surogatov v Ljubljani

Prva slovenska tovarna te vrste!

SANATORIUM EMONA
ZA NOTRANJE IN KIRURGIČNE BOLEZNI
PORODNIŠNICA
LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4
SEPEZDRAVNIK PRIMARIJ DR. FR. DERGANČ

Zahtevajte takoj brezplačno vzorce!

10.000

metrov

volnenega in polvolnenega blaga
se globoko pod ceno razpošilja.

R. Miklauc
Ljubljana štev. 5.

Prva kranjska razpošiljateljska trgovina.

Razširjajte „DOMOLJUBA“!

„Pravo pot“

ste krenili, ako si nakupujete vse kar rabite v

Prvi gorenjski razpošiljalni
Ivan Savnik, Kranj št. 151.

Izredno velika zaloga klobukov
po K 2,-, 2.50, 3,-, 3.50, 4,-, 4.50 do 10 K,

in sploh vsega, kar rabite. Poštena, solidna postrežba, cene brez konkurence.
Pišite po vzorce moških in ženskih oblik!

Najboljšo koruzo za setev in mlev . . . K 19—
koruzo za krmo . . . K 16-50
vedno svežo moko za krmo . . . K 15—
vedno svežo laneno tropino . . . K 20—
vse za 100 kg razpošilja

Franc Pogačnik, Ljubljana, Dunajska cesta štev. 33
prvo ljubljansko javno skladišče.

Kupuje suhe gobe in druge deželne pridelke
vedno po najvišji ceni. 2094

Znano prvovrstno, izvorno francosko

semensko ajdo

ima letos zopet

Vilh. Steinhertz, Ljubljana,
Dunajska cesta, Mathianovo dvorišče.

Carl Kronsteiner-jeve

trpežne, apnene

fačadne barve

postavno zavarovane

v 50 vrstah od 24 v kg naprej.

Ze desetletja dobro preizkušene in so
prekosile vsa ponarejenja. — Edino
sredstvo za pleskanje za fačade, ki so
bile že pobarvane. 1071

Email-fačadne barve, ki se ne
odluščijo
in krijejo ob prvi potezi, torej ne-
potrebno pleskanje z drugo barvo, trde
kot email, uporabne pomešane samo z
mrzlo vodo. Antiseptične, proste strupa,
luknjičave. Idealni plesk za notranje
prostore, še nepobarvane fačade, lesene
zgradbe: kot kobile, paviljone, ograje
itd. Dobiva se v vseh vrstah, stroški
za m² 5 vin. Cenik in prospekte za-
stoj in poštnine prosto.

Karl Kronsteiner, Dunaj III.,
Hauptstrasse 120
Zaloga: Brata Eberl, Ljubljana.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska cesta 17, Ljubljana.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom
zgradbe, 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako, 3. vse poljske pri-
delke, žita in krmo, 4. zvonove proti prelomu, 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doživetje
in druge kombinacije in proti neizgledam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno
nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1913 K 673.350-17, so poskočile koncem l. 1913 na K 735.147-17.

Tedaj, čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolj bo rastele zaklad.
Ponudbe in pojasnila daje ravnanstvo, glavno poverništvo v Celju in na Proseku, kakor tudi
po vseh farah nastavljeni poverjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani

ima svoje prostore v hiši „Zadružne zveze“, Dunajska cesta 38 nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice

sprejema in obrestuje
hranilne vloge po

4¹/₂ 0/0

Rentni davek plačuje iz svojega. Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar ter se
obrestovanje ne prekine.

Oskrbi sama devinkulacije in vinkulacije. Zunanji vlagatelj se za pošiljanje denarja na razpolago
brezplačno položišče pošte hranilnice. Za varnost naloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem svojim
premoženjem in z vso davčno močjo. Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v kate-
rega nalagajo tudi c. kr. sodišča denar mladoletnih.

Hranilnica kmečkih občin je regulativna hranilnica in je nje poslovanje pod nadzorstvom cesarskega
komisarja kot zastopnika c. kr. deželne vlade v Ljubljani.

Daje posojila na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo na vsak poljuben način, dalje na
menice in vrednostne papirje.

Znak sv. Petra

Petrove kapljice

Preizkušen in izvrsten lek proti
akutnim in kroničnim boleznim želo-
dca, črev, jeter, ledvic in obisti.
Petrove kapljice so sestavljene iz soli-
sčnih sokov, ki blagodejno učinkujejo
na prebavo. Pomagajo vsakomur proti
slabi prebavi, slabostim, kroničnemu
katarru želodca in črev. Pomirjuje živce
in krepči cel organizem. — **Petrove ka-
pljice** so zakonito zavarovane in se raz-
pošiljajo širom sveta. 1351

Steklenica valja 50 vin., 12 steklenic
K 5—, 24 steklenic K 10—.

Dobiva se v lekarni „pri sv. Petru“

FR. SULLER, Zagreb, Vlaška ulica 91.

kakor tudi v vseh ostalih lekarnah.

Ne štedi ljuba gospodinja
na račun redilne vrednosti in izdat-
nosti jedil. Ne štedi pri začimbah
pri prvovrstnih kuhinjskih pripo-
močkih. Stedi pa raje, pri času, pri
delavni moči! In hrani s tem, da
napraviš zanesljivo in dobro kuho.
Vsaka pokvarjena jed je občutna
zguba denarja, časa in dela! Pametne
glave, ki nekaj držijo na sloves
dobre gospodinj, uporabljajo pri
pripravljanju vseh močnatih jedi
dr. Oetkerjev pečilni prašek z var-
stveno znamko „Pametna glava“.
To je najboljšo sredstvo za hitro
shajanje ter stori močnat jedi rahle
in lahko prebavljive. Povzdigne re-
dilno vrednost, prijeten okus, in zato
ga ne sme pogrešati nobena kuhinja.